

Akershus fylkeskommune seksjon for analyse

ANALYSENOTAT 5 /2026

Kriminalitet og rusproblematikk blant ungdom i Akershus

15.09.2026

Tittel: Analysenotat 5/2026: Kriminalitet og rusproblematikk blant ungdom i Akershus

Type dokument: Analysenotat

Eier/virksomhet: Akershus fylkeskommune, seksjon for analyse

Forfatter: Cathrine Bergjordet

Første gang opprettet: 04.09.2026

Sist oppdatert/versjoner: 15.09.2026

Innhold

1 Sammendrag.....	5
2 Innledning.....	6
2.1 Datagrunnlag og definisjoner	6
3 Registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus	7
4 Ungdataundersøkelsen 2025	9
4.1 Lovbrudd og annen problemadferd	10
4.2 Utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser	12
4.3 Rusmiddelbruk	12
4.3.1 Nikotin	12
4.3.2 Alkohol.....	13
4.3.3 Narkotika	15
4.4 Kjønnforskjeller.....	20
4.5 Hovedfunn.....	22
5 Ungdata: Kjennetegn ved elever med gjentatt narkotikabruk	23
5.1 Sosioøkonomiske ressurser	23
5.2 Bruk av alkohol.....	25
5.3 Problemadferd og lovbrudd	26
5.4 Utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser	29
5.4.1 Utsatt for vold.....	29
5.4.2 Utsatt for seksuelle krenkelser.....	30
5.5 Skoletilknytning, skulking og forventning om å fullføre videregående.....	31
5.6 Psykisk helse.....	33
5.7 Hovedfunn.....	35
6 Avslutning og konklusjon	36
7 Vedlegg.....	37
8 Kilder	38

Tabelloversikt

Tabell 1: Utvalgte indikatorer, registrert kriminalitet blant barn og unge	9
Tabell 2: Antall ganger skulket skole og vært borte hel natt uten at foreldre visste hvor de var.....	10
Tabell 3: Antall ganger deltatt i utvalgte andre lovbrudd/problemadferd	11
Tabell 4: Deltar i plaging, trusler eller utfrysing.....	11
Tabell 5: Elever som har vært utsatt for vold, trusler og uønskede seksuelle handlinger, etter antall ganger.....	12
Tabell 6: Bruk av nikotin (sigaretter, elektroniske sigaretter og snus)	13
Tabell 7: Hender det at du drikker noen form for alkohol?.....	13
Tabell 8: hvor mange ganger har du drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset....	14
Tabell 9: Hvor gammel var du første gangen du drakk så mye alkohol at du følte deg tydelig beruset?.....	14
Tabell 10: Bruk av alkohol, etter skoleregion	15
Tabell 11: hvor mange ganger har du brukt hasj/marihuana/cannabis	15
Tabell 12: Hvor mange ganger har du brukt et annet narkotisk stoff enn hasj/marihuana/cannabis?	16
Tabell 13: Hvor mange ganger har du brukt MDMA/ecstasy, amfetamin, GHB, kokain eller kun andre narkotiske stoffer?	16
Tabell 14: Antall narkotiske stoffer oppgitt brukt per klassetrinn	17
Tabell 15: Andel elever som har brukt narkotika minst en gang, etter type narkotika og skoleregion	18
Tabell 16: Andel elever med gjentatt bruk av narkotika, etter type narkotika og skoleregion	18
Tabell 17: Elever med gjentatt narkotikabruk, etter klassetrinn. Antall og andel	19
Tabell 18: Antall stoffer med gjentatt bruk (11+ ganger for cannabis, 6+ for andre stoffer)	19
Tabell 19: gjentatt bruk av ulike narkotiske stoffer blant elever med gjentatt narkotikabruk	20
Tabell 20: Bruk, problemadferd og utsatthet etter kjønn	20
Tabell 21: Hyppig eller gjentatt bruk, problemadferd og utsatthet etter kjønn.....	21
Tabell 22: Kjønnsfordeling, gjentatt narkotikabruk	21
Tabell 23: Sosioøkonomiske ressurser.....	24
Tabell 24: Familiens økonomi	25
Tabell 25: Hvor gammel var du første gang du drakk så mye alkohol at du følte deg tydelig beruset?	25
Tabell 26: Hvor ofte drikker du alkohol?	26

Tabell 27: Foreldrene mine vet hvor jeg er og hvem jeg er sammen med på fritiden, etter narkotikabruk	26
Tabell 28: Hvor ofte er du med på plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida, etter narkotikabruk	27
Tabell 29: Utvalgte handlinger, utført minst en gang, etter narkotikabruk.....	28
Tabell 30: Utvalgte handlinger, utført seks ganger eller mer, etter narkotikabruk	28
Tabell 31: Utsatt for eller vitne til ulike typer vold, minst en gang, etter narkotikabruk....	29
Tabell 32: Selv utsatt for vold fra voksen i familien, etter narkotikabruk og antall ganger	30
Tabell 33: Presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger, etter narkotikabruk	30
Tabell 34: Befølt på en seksuell måte mot deres vilje, etter narkotikabruk	31
Tabell 35: Jeg trives på skolen, etter narkotikabruk	31
Tabell 36: Lærerne bryr seg om meg, etter narkotikabruk	32
Tabell 37: Skulket skolen, etter narkotikabruk	32
Tabell 38: Tror du at du vil fullføre videregående skole, etter narkotikabruk	32
Tabell 39: Grad av plager – håpløshet med tanke på framtida, etter narkotikabruk	33
Tabell 40: Grad av plager - Følt seg ulykkelig, trist eller deprimert, etter narkotikabruk...	34

Figuroversikt

Figur 1: Livstilfredshet, etter narkotikabruk	34
Figur 2: Utvalgte erfaringer og utfordringer, etter narkotikabruk.....	36

1 Sammendrag

Kriminalitet og rus blant ungdom i Akershus er en variert problematikk som berører ungdom i ulik grad. Registerdata viser at et lite mindretall av barn og unge blir siktet for lovbrudd. Blant 16–18-åringene ble 1,86 prosent siktet i 2024, mot 2,37 prosent i 2020. Samtidig har sammensetningen av den registrerte kriminaliteten endret seg, med blant annet økning i vold, mishandling og seksuallovbrudd.

Ungdata gir et bredere bilde av ungdommenes egne handlinger og erfaringer. Skulk og enkelte former for regelbrudd er relativt vanlige, mens mer alvorlig og gjentatt problemadferd gjelder langt mindre grupper. En betydelig andel av ungdommene oppgir å ha vært utsatt for vold eller seksuelle krenkelser. Alkoholbruk er vanlig og øker gjennom videregående. De fleste har ikke brukt narkotika, men 17,7 prosent oppgir å ha brukt cannabis minst én gang, og 8,4 prosent har brukt andre narkotiske stoffer.

Det er tydelige kjønnsforskjeller i flere av forholdene som er undersøkt. Gutter er klart overrepresentert blant elever med gjentatt narkotikabruk, og oppgir også oftere problemadferd som slåssing og butikktveri. Jenter oppgir langt oftere seksuelle krenkelser, men blant elever som oppgir å ha vært utsatt mange ganger, er andelen høyere blant gutter.

I notatet er det skilt ut en mindre gruppe elever med gjentatt narkotikabruk. 5,6 prosent oppfyller kriteriet for gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff, mens 2,0 prosent har gjentatt bruk av minst to typer. Gutter er klart overrepresentert, mens forskjellene mellom skoleregionene er små.

Analysene viser at gjentatt narkotikabruk ofte opptrer sammen med andre utfordringer. Elever med gjentatt narkotikabruk har langt oftere tidlig alkoholdebut og hyppig alkoholbruk, omfattende skulk og annen problemadferd. De er også langt oftere utsatt for vold, alvorlige trusler og seksuelle krenkelser og rapporterer oftere psykiske plager og svært lav livstilfredshet. Forskjellene fra øvrige elever er gjennomgående størst blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika. Sosioøkonomiske forskjeller finnes, men er mindre markerte.

Hovedbildet er at de mest alvorlige utfordringene gjelder mindre grupper av ungdom, og at flere belastninger og former for problemadferd i stor grad finnes hos de samme ungdommene.

2 Innledning

Kriminalitet og rusproblematikk blant ungdom er sammensatte samfunnsutfordringer. Registrert kriminalitet omfatter en relativt liten del av ungdomsbefolkningen, mens rusmiddelbruk, problemadferd og utsatthet for vold og andre krenkelser favner bredere. Kunnskap om både omfanget av de enkelte utfordringene og hvordan de opptrer samtidig, er viktig både for å forstå utfordringsbildet og for det forebyggende arbeidet.

Formålet med dette notatet er å gi et samlet statistisk bilde av kriminalitet, rusmiddelbruk og relaterte utfordringer blant ungdom i Akershus. Notatet kombinerer registerdata om registrert kriminalitet med resultater fra Ungdataundersøkelsen 2025. Datakildene belyser ulike sider av tema: Kriminalitetsstatistikk viser lovbrudd som er registrert av politiet og hvem som blir siktet, mens Ungdata bygger på ungdommenes egne opplysninger og fanger opp flere typer handlinger og erfaringer som ikke nødvendigvis blir kjent for politiet eller andre offentlige instanser.

Først beskrives omfang og utvikling i registrert kriminalitet blant barn og unge (siktelsler). Deretter brukes Ungdata til å beskrive problemadferd, utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser og bruk av ulike rusmidler blant elever i videregående opplæring. I siste del undersøkes elever med gjentatt narkotikabruk. Her ser vi på hvordan narkotikabruk opptrer sammen med blant annet alkoholbruk, problemadferd, utsatthet, skoletilknytning, psykisk helse og sosioøkonomiske forhold.

Analysene beskriver statistiske sammenhenger og gir ikke grunnlag for å fastslå årsakssammenhenger. Notatet er ment som et kunnskapsgrunnlag for fylkeskommunens forebyggende arbeid.

2.1 Datagrunnlag og definisjoner

Notatet bygger på to datakilder som belyser ungdomskriminalitet og rusproblematikk fra ulike perspektiver: registerdata om siktelsler og ungdommenes egne svar i Ungdataundersøkelsen.

Registerdataene er hentet fra tidligere analyser gjennomført av Akershus fylkeskommune ved hjelp av microdata.no. Disse gir informasjon om barn og unge som er registrert som siktet for lovbrudd, og brukes til å beskrive omfang og utvikling i registrert kriminalitet. Data fra microdata.no er støylagt for å ivareta personvernet. Det innebærer at små tilfeldige avvik legges til i resultatene, og at summer og delsummer derfor ikke alltid stemmer helt overens. Støyleggingen har liten betydning for hovedbildet, men gir større usikkerhet når tallene er små. På grunn av små tall er det heller ikke mulig å si noe sikkert om regionale forskjeller.

Ungdata er en landsomfattende spørreundersøkelse blant elever på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Undersøkelsen gjennomføres i skoletiden og gir kunnskap om en rekke sider ved ungdommenes liv, blant annet skole, venner, fritid, helse og trivsel, rusmiddelbruk, problemadferd og vold. Ungdata gjennomføres av NOVA ved OsloMet i samarbeid med de regionale kompetansesentrene på rusfeltet (KORUS).

Ungdata gir informasjon om ungdommenes egenrapporterte handlinger og erfaringer, uavhengig av om disse er kjent eller registrert av politiet. Undersøkelsen supplerer dermed registerstatistikken og gir mulighet til å undersøke i hvilken grad rusmiddelbruk, problemadferd og utsatthet opptrer hos de samme ungdommene, og hvordan dette varierer med sosioøkonomiske kjennetegn.

Gjentatt narkotikabruk

Elever klassifiseres som å ha gjentatt narkotikabruk dersom de oppgir å ha brukt cannabis 11 ganger eller mer, eller kokain, MDMA/ecstasy, amfetamin eller GHB seks ganger eller mer. Gruppen inkluderer også de som har oppgitt å ha brukt annet narkotisk stoff enn hasj/marihuana/cannabis/GHB 6 ganger eller mer, og samtidig svart at de ikke bruker noen av de spesifiserte stoffene (kun andre uspesifiserte stoffer). Avgrensningen er laget for analyseformålet og er ikke en klinisk definisjon av problematisk rusmiddelbruk.

3 Registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus

Akershus fylkeskommune publiserte i 2026 analysenotatet «[Registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus](#)». Notatet beskriver omfang og utvikling i registrert kriminalitet blant barn og unge i 2024, og ser nærmere på kjennetegn ved ungdom som blir siktet for lovbrudd. Her gjengis noen av hovedfunnene fra analysen.

Statistikken omfatter registrert kriminalitet og viser hvem som blir registrert og siktet av politiet, ikke all kriminalitet som begås. Forskjeller i blant annet kontroll, oppdagelsesrisiko og anmeldelsestilbøyelighet kan påvirke hvem som registreres i kriminalitetsstatistikken. Det er få barn og unge som blir siktet for lovbrudd, og forskjeller mellom grupper må tolkes med varsomhet.

Registrert kriminalitet gjelder en liten andel av ungdommene

Det store flertallet av ungdom i Akershus blir ikke siktet for lovbrudd. I 2024 ble 1 098 personer i alderen 12–18 år siktet for ett eller flere lovbrudd. Blant 16–18-åringene, som

ligger nærmest aldersgruppen i videregående opplæring, ble 1,86 prosent av befolkningen siktet i 2024. Andelen har gått ned fra 2,37 prosent i 2020.

Samtidig har sammensetningen av den registrerte kriminaliteten blant barn og unge endret seg. Det har vært en økning i vold, mishandling og seksuallovbrudd, mens blant annet rusmiddellovbrudd og eiendomsskade har gått ned.

De fleste siktede deltar i videregående opplæring

I 2024 var 91,7 prosent av de siktede 16–18-åringene registrert i videregående opplæring, mot 95,8 prosent blant ungdom som ikke var siktet. Siktede ungdommer deltar dermed noe sjeldnere i videregående opplæring enn andre ungdommer, men forskjellen er relativt liten.

Gutter er overrepresentert

Gutter er klart overrepresentert blant ungdom som blir siktet for lovbrudd. I 2024 utgjorde gutter om lag tre av fire siktede. Kjønnforskjellene varierer imidlertid mellom ulike typer lovbrudd.

Ungdom med innvandrerbakgrunn er overrepresentert

Analysen viser også at ungdom med innvandrerbakgrunn er overrepresentert blant de siktede. Blant 12–18-åringer ble 2,9 prosent av innvandrere og 2,8 prosent av norskfødte med to innvandrerforeldre siktet i 2024, mot 1,1 prosent blant norskfødte med to norskfødte foreldre.

Sosioøkonomiske forskjeller

Analysen viser tydelige sosioøkonomiske forskjeller blant ungdom som blir siktet for lovbrudd. Ungdom fra familier med lav inntekt og lavere utdanningsnivå, og ungdom som bor trangt, er overrepresentert blant de siktede. For eksempel kom 22 prosent av de siktede fra lavinntektshusholdninger, mot 11,9 prosent av alle ungdommer i samme aldersgruppe. Funnene viser en sammenheng mellom registrert kriminalitet og levekårsutfordringer. De sier imidlertid ikke at levekårsutfordringer i seg selv er årsak til kriminalitet.

Tabell 1: Utvalgte indikatorer, registrert kriminalitet blant barn og unge

Indikator	Resultat
Siktede 12–18 år, 2024	1 098 personer
Andel siktede 16–18 år, 2024	1,9 %
Andel siktede 16–18 år, 2020	2,4 %
Siktede 16–18 år som deltok i VGO, 2024	91,7 %
Ikke-siktede 16–18 år som deltok i VGO, 2024	95,8 %
Gutter blant siktede	76,0 %
Siktede blant innvandrere 12–18 år	2,9 %
Siktede blant norskfødte med to innvandrerforeldre 12–18 år	2,8 %
Siktede blant norskfødte med to norskfødte foreldre 12–18 år	1,1 %
Siktede som tilhørte lavinntektshusholdning	22,0 %
Alle 12–18-åringene som tilhørte lavinntektshusholdning	11,9 %

Kilde: Microdata.no/AFK

For mer detaljerte resultater om utvikling, lovbruddstyper og kjennetegn ved de siktede vises det til notatet [«Registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus»](#).

4 Ungdataundersøkelsen 2025

Ungdata gjennomføres som en fullpopulasjonsundersøkelse blant elever på de trinnene som omfattes. Alle elever i målgruppen inviteres til å delta, og undersøkelsen gjennomføres i skoletiden. Dette gir et stort datamateriale og gode muligheter til å undersøke forskjeller mellom grupper og sammenhenger mellom ulike forhold i ungdommenes liv.

Ungdata er samtidig en selvrapporteringsundersøkelse. Resultatene bygger på det ungdommene selv oppgir, og det kan ikke kontrolleres om svarene fullt ut gjenspeiler faktiske handlinger og erfaringer. Dette er særlig relevant for sensitive spørsmål om lovbrudd, vold og rusmiddelbruk. Anonymitet og konfidensialitet reduserer imidlertid terskelen for å svare åpent.

Ikke alle elever deltar eller besvarer alle spørsmål. Elever som er fraværende eller velger å ikke delta, kan skille seg systematisk fra dem som svarer. Ungdata omfatter heller ikke

ungdom som ikke går i videregående opplæring. Resultatene må derfor tolkes som et bilde av elevene som deltar i undersøkelsen, ikke som en fullstendig kartlegging av all problemadferd eller rusmiddelbruk blant ungdom.

Enkelte av gruppene som sammenlignes i dette kapittelet er små, og andeler beregnet på få observasjoner er mer usikre enn andeler basert på hele elevutvalget.

Notatet omtaler kun undersøkelsen fra 2025.

4.1 Lovbrudd og annen problemadferd

Skulk er relativt vanlig blant elever i videregående opplæring. Litt over halvparten oppgir at de har skulket skolen minst én gang det siste året, og 15,2 prosent har gjort det seks ganger eller mer. Det å være borte en hel natt uten at foreldrene visste hvor de var, er mindre vanlig. 21 prosent har gjort dette minst én gang, mens 3,8 prosent oppgir at det har skjedd seks ganger eller mer.

Tabell 2: Antall ganger skulket skole og vært borte hel natt uten at foreldre visste hvor de var

Antall ganger	Skulket skolen	Vært borte en hel natt uten at foreldrene visste hvor du var
Ingen ganger	47,4 %	78,0 %
1 gang	16,2 %	9,1 %
2–5 ganger	21,2 %	8,1 %
6–10 ganger	6,9 %	1,7 %
11 ganger eller mer	8,3 %	2,2 %
Totalt	100,0 %	100,0 %

Også det å lure seg fra å betale på kino, kollektivtransport eller lignende er relativt utbredt. Om lag fire av ti elever har gjort dette minst én gang, og 15,2 prosent oppgir at de har gjort det seks ganger eller mer. Butikktyveri, skadeverk og slåssing er mindre vanlig. Om lag 13 prosent har tatt varer fra butikk uten å betale minst én gang, 7 prosent har ødelagt eller knust noe med vilje, og 14 prosent har vært i slåsskamp. Gjentatte hendelser er langt mindre vanlig.

Tabell 3: Antall ganger deltatt i utvalgte andre lovbrudd/problemadferd

Antall ganger	Lurt seg fra å betale	Tatt varer fra butikk uten å betale	Ødelagt eller knust noe med vilje	Vært i slåsskamp
Ingen ganger	59,2 %	87,3 %	92,8 %	85,9 %
1 gang	10,6 %	6,1 %	3,7 %	7,6 %
2–5 ganger	15,2 %	3,7 %	2,2 %	4,2 %
6–10 ganger	5,4 %	0,9 %	0,3 %	0,7 %
11 ganger eller mer	9,8 %	2,1 %	1,1 %	1,6 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

De fleste oppgir også at de aldri eller nesten aldri deltar i plaging, trusler eller utfrysing av andre unge. Til sammen svarer 94,1 prosent «aldri» eller «nesten aldri». Om lag 6 prosent oppgir at de deltar i slik atferd fra omtrent hver 14. dag til flere ganger i uka, og 2 prosent oppgir at dette skjer flere ganger i uka.

Tabell 4: Deltar i plaging, trusler eller utfrysing

Deltar i plaging, trusler eller utfrysing av andre unge	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
Aldri	75,9 %	78,8 %	82,9 %	78,7 %
Nesten aldri	17,4 %	14,9 %	13,2 %	15,5 %
Ja, omtrent hver 14. dag	0,8 %	1,0 %	0,6 %	0,8 %
Ja, omtrent én gang i måneden	2,1 %	1,6 %	1,3 %	1,7 %
Ja, omtrent én gang i uka	1,6 %	1,5 %	0,8 %	1,3 %
Ja, flere ganger i uka	2,2 %	2,3 %	1,2 %	2,0 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Skulk og det å være borte en hel natt uten at foreldrene vet hvor man er, blir vanligere gjennom videregående, mens flere former for lovbrudd, slåssing og negativ atferd overfor andre er mest utbredt på Vg1 og avtar på høyere trinn.

Det er kun små regionale forskjeller i problemadferd.

4.2 Utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser

En betydelig andel av elevene oppgir at de har vært utsatt for vold eller uønskede seksuelle handlinger. Om lag 15 prosent har minst én gang blitt utsatt for fysisk vold fra en annen ungdom, og omtrent like mange har opplevd seksuell beføling mot sin vilje. 6,2 prosent har blitt truet eller angrepet med en gjenstand eller et våpen, mens 7,8 prosent oppgir press eller tvang til samleie eller andre seksuelle handlinger.

For de fleste har hendelsen skjedd én eller noen få ganger, men mindre grupper rapporterer gjentatt utsatthet. Fysisk vold og trusler/angrep med gjenstand eller våpen er mest utbredt på Vg1 og avtar gjennom videregående. For seksuelle krenkelser er forskjellene mellom klassetrinnene små.

Tabell 5: Elever som har vært utsatt for vold, trusler og uønskede seksuelle handlinger, etter antall ganger

Antall ganger utsatt	Fysisk vold fra annen ungdom	Truet/angrepet med gjenstand eller våpen	Presset/tvunget til seksuelle handlinger	Utsatt for seksuell beføling mot egen vilje
Ingen ganger	84,7 %	93,8 %	92,2 %	84,3 %
1 gang	8,4 %	4,2 %	4,8 %	9,1 %
2–5 ganger	4,1 %	1,0 %	1,7 %	4,5 %
6 ganger eller mer	2,8 %	1,0 %	1,1 %	2,2 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Det er kun små regionale forskjeller når det gjelder utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser.

4.3 Rusmiddelbruk

4.3.1 Nikotin

E-sigaretter er nikotinproduktet flest elever har prøvd, men snus skiller seg ut når det gjelder regelmessig bruk. 17,7 prosent snuser daglig, mot 6,4 prosent som bruker e-sigaretter daglig og 1,9 prosent som røyker vanlige sigaretter daglig.

Tabell 6: Bruk av nikotin (sigaretter, elektroniske sigaretter og snus)

Bruk	Vanlige sigaretter	E-sigaretter	Snus
Aldri brukt	63,6 %	53,0 %	59,6 %
Har brukt før, men sluttet	15,8 %	21,7 %	11,9 %
Sjeldnere enn én gang i uka	16,3 %	12,7 %	6,4 %
Ukentlig, men ikke hver dag	2,5 %	6,2 %	4,4 %
Daglig	1,9 %	6,4 %	17,7 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

4.3.2 Alkohol

Alkoholbruk er vanlig blant elever i videregående opplæring, og bruken øker tydelig gjennom skoleløpet. Totalt oppgir 21,5 prosent at de aldri drikker alkohol, mens 26,3 prosent drikker én til tre ganger i måneden og 18,1 prosent oppgir at de drikker hver uke.

Forskjellene mellom klassetrinnene er tydelige. I Vg1 oppgir 28,8 prosent at de aldri drikker alkohol, mot 11,7 prosent i Vg3. Andelen som drikker én til tre ganger i måneden øker fra 20,4 prosent i Vg1 til 35,0 prosent i Vg3, mens ukentlig alkoholbruk øker fra 14,7 til 23,5 prosent.

Beruselse blir også vanligere gjennom videregående. Andelen som har vært tydelig beruset 11 ganger eller mer øker fra 14,2 prosent på Vg1 til 20,5 prosent på Vg2 og 28,8 prosent på Vg3.

Tabell 7: Hender det at du drikker noen form for alkohol?

Hender det at du drikker alkohol?	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
Aldri	28,8 %	20,2 %	11,7 %	21,5 %
Har bare smakt noen få ganger	14,6 %	10,6 %	6,7 %	11,2 %
Av og til, men ikke så ofte som månedlig	21,5 %	24,1 %	23,0 %	22,8 %
Nokså jevnt 1–3 ganger i måneden	20,4 %	27,0 %	35,0 %	26,3 %
Hver uke	14,7 %	18,2 %	23,5 %	18,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 8: *hvor mange ganger har du drukket så mye at du har følt deg tydelig beruset*

Vært beruset (alkohol)	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
Ingen ganger	50,5 %	37,3 %	23,4 %	39,1 %
1 gang	8,7 %	9,7 %	8,9 %	9,1 %
2–5 ganger	17,1 %	19,9 %	22,1 %	19,3 %
6–10 ganger	9,5 %	12,7 %	16,7 %	12,4 %
11 ganger eller mer	14,2 %	20,5 %	28,8 %	20,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Blant elever som har vært tydelig beruset, var 15 år den vanligste alderen for første beruselse (30,3 prosent), etterfulgt av 16 år (26,2 prosent). Om lag 28 prosent var 14 år eller yngre første gang de drakk så mye at de følte seg tydelig beruset.

Tabell 9: *Hvor gammel var du første gangen du drakk så mye alkohol at du følte deg tydelig beruset?*

Hvor gammel var du første gangen du drakk så mye alkohol?	Andel
Under 13 år	3,5 %
13 år	6,8 %
14 år	18,0 %
15 år	30,3 %
16 år	26,2 %
17 år	10,7 %
18 år eller eldre	4,6 %
Totalt	100,0 %

Geografisk variasjon i alkoholbruk

Det er tydelige forskjeller i alkoholbruk mellom skoleregionene. Ukentlig alkoholbruk er mest utbredt i Asker/Bærum, der 24,7 prosent oppgir at de drikker hver uke, fulgt av Follo med 20,4 prosent. På Romerike er andelen 13,0 prosent. Motsatt oppgir 25,9 prosent av elevene på Romerike at de aldri drikker alkohol, mot 19,0 prosent i Follo og 16,5 prosent i Asker/Bærum.

Tabell 10: Bruk av alkohol, etter skoleregion

Hvor ofte drikker du alkohol?	Asker/Bærum	Follo	Romerike
Aldri	16,5 %	19,0 %	25,9 %
Har bare smakt noen få ganger	9,0 %	10,2 %	13,1 %
Av og til, men ikke så ofte som månedlig	21,1 %	22,0 %	24,2 %
Nokså jevnt 1–3 ganger i måneden	28,7 %	28,4 %	23,8 %
Hver uke	24,7 %	20,4 %	13,0 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %
N	4 738	3 257	7 258

Det samme geografiske mønsteret finner vi for erfaring med beruselse. Andelen som oppgir å ha vært beruset minst én gang, er høyere i Asker/Bærum og Follo enn på Romerike. Det er derimot små regionale forskjeller i andelen som oppgir å ha vært beruset 11 ganger eller mer.

4.3.3 Narkotika

Bruk av narkotika

Bruk av hasj, marihuana eller cannabis er mer utbredt enn bruk av andre narkotiske stoffer. Totalt oppgir 17,7 prosent at de har brukt cannabis minst én gang. For de fleste dreier det seg om relativt få ganger: 6,2 prosent har brukt cannabis én gang og 5,8 prosent 2–5 ganger. Samtidig oppgir 5,7 prosent at de har brukt cannabis seks ganger eller mer, hvorav 4,0 prosent 11 ganger eller mer.

Andelen som har brukt cannabis minst én gang øker gjennom videregående, fra 14,7 prosent på Vg1 til 19,5 prosent på Vg2, og 20,0 prosent på Vg3. Forskjellen mellom Vg2 og Vg3 er liten.

Tabell 11: hvor mange ganger har du brukt hasj/marihuana/cannabis

Brukt hasj/marihuana/cannabis	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
Ingen ganger	85,3 %	80,5 %	80,1 %	82,3 %
1 gang	5,1 %	6,4 %	7,6 %	6,2 %
2–5 ganger	4,3 %	6,7 %	6,8 %	5,8 %
6–10 ganger	1,7 %	1,9 %	1,7 %	1,7 %
11 ganger eller mer	3,7 %	4,4 %	3,8 %	4,0 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Bruk av andre narkotiske stoffer enn cannabis er mindre utbredt enn cannabisbruk. Totalt oppgir 8,4 prosent at de har brukt andre narkotiske stoffer minst én gang. Andelen er 7,6 prosent på Vg1 og 9,0 prosent på både Vg2 og Vg3. 3,2 prosent oppgir bruk seks ganger eller mer. Forskjellene mellom klassetrinnene er relativt små.

Tabell 12: Hvor mange ganger har du brukt et annet narkotisk stoff enn hasj/marihuana/cannabis?

Brukt andre narkotiske stoffer	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
Ingen ganger	92,3 %	91,0 %	91,0 %	91,6 %
1 gang	2,6 %	3,2 %	3,0 %	2,9 %
2–5 ganger	2,0 %	2,6 %	2,5 %	2,3 %
6–10 ganger	0,7 %	1,0 %	1,0 %	0,9 %
11 ganger eller mer	2,3 %	2,2 %	2,4 %	2,3 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Ungdata inneholder egne spørsmål om bruk av MDMA/ecstasy, amfetamin, kokain og GHB. Disse dekker ikke nødvendigvis all bruk som rapporteres under den bredere kategorien «andre narkotiske stoffer». 282 elever oppgir bruk av andre narkotiske stoffer uten samtidig å rapportere bruk av noen av de fire spesifiserte stoffene. I tabell 13 vises disse som «kun andre uspesifiserte stoffer». Det er ikke mulig å fastslå hvilke eller hvor mange andre stoffer disse elevene har brukt.

Tabell 13: Hvor mange ganger har du brukt MDMA/ecstasy, amfetamin, GHB, kokain eller kun andre narkotiske stoffer?

Bruk	MDMA/ecstasy	Amfetamin	Kokain	GHB	Kun andre uspesifiserte stoffer
Ingen ganger	96,0 %	96,8 %	92,8 %	98,3 %	98,3 %
1 gang	1,6 %	1,0 %	2,5 %	0,5 %	0,8 %
2–5 ganger	0,9 %	0,7 %	2,0 %	0,3 %	0,5 %
6 ganger eller mer	1,5 %	1,6 %	2,8 %	1,0 %	0,4 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Kokain er det mest utbredte av de spesifiserte stoffene. 7,2 prosent oppgir å ha brukt kokain minst én gang, og 2,8 prosent har brukt det seks ganger eller mer. MDMA/ecstasy er brukt av 4,0 prosent og amfetamin av 3,2 prosent, mens GHB er minst utbredt med 1,7 prosent. I tillegg har 1,7 prosent brukt andre/uspesifiserte narkotiske stoffer uten å

rapportere bruk av noen av de fire spesifiserte stoffene. For 0,4 prosent gjelder dette bruk seks ganger eller mer.

Bruk av flere typer narkotika

De fleste elevene har ikke brukt noen av de kartlagte narkotiske stoffene. 12,1 prosent oppgir bruk av én type minst en gang, mens 7,0 prosent oppgir bruk av to eller flere typer.

Tabell 14: Antall narkotiske stoffer oppgitt brukt per klassetrinn¹

Antall typer narkotika brukt	Vg1	Vg2	Vg3	Totalt
0	83,7 %	79,4 %	78,3 %	80,9 %
1	10,5 %	12,8 %	13,9 %	12,1 %
2	3,2 %	4,8 %	4,5 %	4,1 %
3	0,9 %	1,2 %	1,5 %	1,2 %
4	0,8 %	0,9 %	0,7 %	0,8 %
5	0,9 %	0,8 %	1,0 %	0,9 %
Totalt (%)	100%	100%	100%	100%
Totalt (N)	6 744	5 621	4 237	16 674

Geografisk variasjon i narkotikabruk

Det er noen forskjeller i narkotikabruk mellom skoleregionene. Andelen som har prøvd minst ett narkotisk stoff er høyest i Follo (22,6 prosent), fulgt av Asker/Bærum (20,8 prosent) og Romerike (16,6 prosent). Cannabis dominerer narkotikabruken i alle tre skoleregionene. Bare 1,4–1,7 prosent av elevene har prøvd narkotika uten å ha brukt cannabis.

Cannabis er mer utbredt i Follo og Asker/Bærum enn på Romerike, mens kokain er mest utbredt i Asker/Bærum. For MDMA/ecstasy og amfetamin er forskjellene mindre.

¹ elever med manglende opplysning om klassetrinn inngår kun i totalen

Tabell 15: Andel elever som har brukt narkotika minst en gang, etter type narkotika² og skoleregion

Stoff	Asker/Bærum	Follo	Romerike
Cannabis	19,1 %	21,2 %	15,2 %
Andre narkotiske stoffer enn hasj/marihuana	9,0 %	9,5 %	7,5 %
Kokain	8,0 %	6,6 %	7,3 %
MDMA/ecstasy	4,6 %	3,5 %	4,0 %
Amfetamin	3,2 %	2,7 %	3,4 %
Prøvd minst ett narkotisk stoff	20,8 %	22,6 %	16,6 %

Forskjellene mellom skoleregionene er små når vi ser på gjentatt narkotikabruk. Andelen med gjentatt bruk av minst ett stoff varierer fra 5,3 prosent på Romerike til 6,5 prosent i Follo, mens Asker/Bærum ligger på 5,6 prosent. Follo har høyest andel med gjentatt cannabisbruk, mens Asker/Bærum har høyest andel med gjentatt kokainbruk. For gjentatt bruk av minst to typer narkotika er forskjellene svært små, med 2,0–2,1 prosent i alle tre skoleregionene.

Hver skoleregion har imidlertid kun få elever med gjentatt bruk av narkotika, og tallene må derfor tolkes med varsomhet.

Tabell 16: Andel elever med gjentatt bruk av narkotika, etter type narkotika³ og skoleregion

Stoff	Asker/Bærum	Follo	Romerike
Cannabis (11+ ganger)	3,8 %	5,1 %	3,7 %
Andre narkotiske stoffer enn hasj/marihuana (6+ ganger)	3,4 %	3,7 %	3,0 %
Kokain (6+ ganger)	3,3 %	2,4 %	2,9 %
MDMA/ecstasy (6+ ganger)	1,7 %	1,3 %	1,6 %
Amfetamin (6+ ganger)	1,5 %	1,3 %	1,7 %
Gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff	5,6 %	6,5 %	5,3 %
Gjentatt bruk av minst to narkotiske stoffer	2,1 %	2,1 %	2,0 %

² GHB er ikke vist separat i tabellen på grunn av små tall. GHB inngår likevel i samleindikatorene for prøvd minst ett narkotisk stoff

³ GHB er ikke vist separat i tabellen på grunn av små tall. GHB inngår likevel i samleindikatorene for gjentatt bruk

Gjentatt bruk av narkotika

I de videre analysene skilles det mellom elever med gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff, elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika og øvrige elever. Definisjonen er beskrevet i kapittel 2.1.

Tabell 17: Elever med gjentatt narkotikabruk, etter klasstrinn⁴. Antall og andel

Klasstrinn	Antall elever totalt	Gjentatt narkotikabruk (antall)	Gjentatt narkotikabruk, andel
Vg1	6 744	327	4,8 %
Vg2	5 621	352	6,3 %
Vg3	4 237	247	5,8 %
Totalt	16 674	939	5,6 %

Totalt oppfyller 5,6 prosent av elevene kriteriet for gjentatt bruk av minst ett stoff. For 3,6 prosent gjelder dette ett stoff, mens 2,0 prosent har gjentatt bruk av minst to stoffer. 1,1 prosent har gjentatt bruk av minst tre stoffer. Selv om dette utgjør en liten andel av alle elever, viser tallene at bruk av flere ulike stoffer er relativt vanlig blant elevene med gjentatt narkotikabruk.

Gruppen med gjentatt bruk er liten. Når denne gruppen brytes videre ned, for eksempel på kjønn eller skoleregion, blir enkelte celler små, og andelene bør tolkes med varsomhet.

Tabell 18: Antall stoffer med gjentatt bruk (11+ ganger for cannabis, 6+ for andre stoffer)

Antall stoffer	Antall elever	Andel
0	15 735	94,4 %
1	598	3,6 %
2	157	0,9 %
3	38	0,2 %
4	71	0,4 %
5	75	0,4 %
Totalt	16 674	100,0 %

Cannabis er det vanligste stoffet blant elever som inngår i gruppen med gjentatt narkotikabruk: 65 prosent har brukt cannabis 11 ganger eller mer. Gruppen består imidlertid ikke hovedsakelig av elever med gjentatt cannabisbruk alene. 44 prosent har brukt kokain seks ganger eller mer. Omtrent 24 prosent har gjentatt bruk av henholdsvis

⁴ elever med manglende opplysning om klasstrinn inngår kun i totalen

MDMA/ecstasy og amfetamin, og 15,5 prosent av GHB. Elevene kan inngå i flere stoffkategorier samtidig. 6,5 prosent har gjentatt bruk av et annet uspesifisert narkotisk stoff.

Tabell 19: gjentatt bruk av ulike narkotiske stoffer blant elever med gjentatt narkotikabruk

Stoff	Antall	Andel
Cannabis	608	64,7 %
Kokain	415	44,2 %
MDMA/ecstasy	229	24,4 %
Amfetamin	226	24,1 %
GHB	146	15,5 %
Kun andre uspesifiserte stoffer	61	6,5 %

4.4 Kjønnforskjeller

Kjønnstabellen viser kun elever som har oppgitt kjønn. Elever uten oppgitt kjønn inngår i totaltallene ellers i notatet. Totaltallene kan derfor avvike noe fra det som følger av fordelingen blant gutter og jenter.

Det er tydelige kjønnforskjeller i flere av erfaringene som er undersøkt, men forskjellene går i ulike retninger. Gutter oppgir oftere enn jenter at de har brukt cannabis og andre narkotiske stoffer, vært i slåsskamp, stjålet i butikk eller blitt utsatt for vold eller trusler fra andre ungdommer. Jenter oppgir på sin side langt oftere at de har vært utsatt for seksuelle krenkelser. For skulking er forskjellen mellom gutter og jenter liten.

Tabell 20: Bruk, problemadferd og utsatthet etter kjønn

Indikator	Gutter	Jenter
Brukt cannabis	22,4 %	12,7 %
Brukt andre narkotiske stoffer	11,9 %	4,6 %
Vært i slåsskamp	23,4 %	4,7 %
Stjålet varer i butikk	16,3 %	8,7 %
Blitt slått eller truet av annen ungdom	20,9 %	9,8 %
Uønsket seksuell beføling	9,7 %	21,0 %
Presset/tvunget til seksuelle handlinger	3,4 %	11,4 %
Skulket	51,8 %	53,3 %

Kjønnforskjellene er særlig tydelige for gjentatt narkotikabruk og problemadferd. Gutter oppgir langt oftere enn jenter gjentatt bruk av cannabis og andre narkotiske stoffer, og

gjentatt slåssing og butikktveri. Forskjellene er mindre for ukentlig alkoholbruk og omfattende skulking.

For seksuelle krenkelser er mønsteret annerledes. Jenter oppgir langt oftere enn gutter at de har vært utsatt minst én gang. Når vi ser på dem som har vært utsatt mange ganger, snur imidlertid kjønnsforskjellen. Blant gutter oppgir 1,0 prosent at de har blitt presset eller tvunget til seksuelle handlinger seks ganger eller mer, mot 0,7 prosent av jentene. For uønsket seksuell beføling er tilsvarende andeler 2,6 og 1,5 prosent. Selv om seksuelle krenkelser samlet sett er langt vanligere blant jenter, er det altså en høyere andel gutter som oppgir at de har vært utsatt mange ganger.

Tabell 21: Hyppig eller gjentatt bruk, problemadferd og utsatthet etter kjønn

Indikator	Definisjon	Gutter	Jenter
Alkohol	Hver uke	19,1 %	17,0 %
Cannabis	11 ganger eller mer	6,0 %	1,6 %
Andre narkotiske stoffer	6 ganger eller mer	5,0 %	1,1 %
Slåsskamp	6 ganger eller mer	3,5 %	0,6 %
Butikktveri	6 ganger eller mer	4,2 %	1,2 %
Slått eller truet av annen ungdom	6 ganger eller mer	4,2 %	1,2 %
Uønsket seksuell beføling	6 ganger eller mer	2,6 %	1,5 %
Presset/tvunget til seksuelle handlinger	6 ganger eller mer	1,0 %	0,7 %
Skulking	11 ganger eller mer	8,6 %	7,6 %

Gutter er klart overrepresentert blant elever med gjentatt narkotikabruk når man ser narkotika samlet. Om lag tre av fire elever med gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff er gutter, sammenlignet med knapt halvparten av øvrige elever. Kjønnsforskjellen er enda tydeligere blant elever med gjentatt bruk av minst to stoffer, der åtte av ti er gutter.

Tabell 22: Kjønnsfordeling, gjentatt narkotikabruk

Kjønn	Gjentatt bruk, minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to stoffer	Øvrige elever
Gutt	76 %	80 %	48 %
Jente	24 %	20 %	52 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

4.5 Hovedfunn

Ungdata viser stor variasjon i hvor utbredt problemadferd, utsatthet og rusmiddelbruk er blant elever i videregående opplæring i Akershus. De mer alvorlige og gjentatte handlingene og erfaringene gjelder gjennomgående mindre grupper av elever.

- Skulk er relativt vanlig og blir vanligere gjennom videregående. Andre former for problemadferd og lovbrudd er mindre utbredt, og gjentatte hendelser gjelder langt færre elever.
- En betydelig andel har vært utsatt for vold eller seksuelle krenkelser, mens alvorlig og gjentatt utsatthet gjelder mindre grupper. Fysisk vold og alvorlige trusler er mest utbredt på Vg1.
- Alkoholbruk er vanlig og øker tydelig gjennom videregående. Det gjelder også gjentatt beruselse.
- Cannabis er det klart mest utbredte narkotiske stoffet. Bruken øker fra Vg1 til Vg2, mens forskjellen mellom Vg2 og Vg3 er liten. Kokain er det mest utbredte av de øvrige spesifiserte stoffene.
- Gutter er klart overrepresentert blant elever med gjentatt narkotikabruk og problemadferd. Jenter er oftere utsatt for seksuelle krenkelser, men **gjentatt** utsatthet for seksuell tvang og krenkelser er vanligere blant gutter.
- Alkoholbruk er hyppigere i Asker/Bærum og Follo enn på Romerike.
- Gjentatt narkotikabruk gjelder en mindre gruppe elever. Forskjellene mellom skoleregionene er små, mens gutter er klart overrepresentert, særlig blant elever med gjentatt bruk av flere typer narkotika.

5 Ungdata: Kjennetegn ved elever med gjentatt narkotikabruk

Utfordringer knyttet til rus, problemadferd og utsatthet opptrer ikke nødvendigvis uavhengig av hverandre. Norske studier viser at ungdom som har vært utsatt for vold og overgrep, oftere rapporterer rusmiddelbruk, voldsutøvelse og annen problemadferd enn ungdom generelt (Frøyland mfl., 2023). Forskning viser også at blant annet rusmiddelbruk, vold og overgrep og sosioøkonomiske belastninger er knyttet til økt risiko for kriminalitet blant barn og unge (FHI, 2026).

I dette kapittelet skilles det ut to grupper elever med gjentatt narkotikabruk, som sammenlignes med øvrige elever. Elever klassifiseres som å ha gjentatt narkotikabruk av minst ett stoff dersom de oppgir å ha brukt cannabis 11 ganger eller mer, eller kokain, MDMA/ecstasy, amfetamin eller GHB seks ganger eller mer. Gruppen inkluderer også de som har oppgitt å ha brukt annet narkotisk stoff enn hasj/marihuana/cannabis 6 ganger eller mer, og samtidig svart at de ikke bruker noen av de spesifiserte stoffene (kun andre/uspesifiserte stoffer). Den andre gruppen er gjentatt bruk av minst to narkotiske stoffer. Gruppene er konstruert for analyseformålet, og grensen på seks ganger eller mer må ikke forstås som en klinisk definisjon av problematisk rusmiddelbruk.

Analysene undersøker i hvilken grad gjentatt narkotikabruk inngår i et bredere mønster av utfordringer knyttet til levekår, alkoholbruk, problemadferd, utsatthet, skole og psykisk helse. Formålet er ikke å fastslå årsakssammenhenger.

Gruppen med gjentatt bruk av minst to typer narkotika omfatter om lag 340 elever. Når denne gruppen brytes videre ned blir enkelte celler små, og andelene bør tolkes med tilsvarende varsomhet. Resultater for disse gruppene er mer usikre enn resultater basert på hele elevutvalget.

5.1 Sosioøkonomiske ressurser

For å undersøke om gjentatt narkotikabruk er sosialt skjevt fordelt, ser vi både på elevenes sosioøkonomiske ressurser (SØR) og deres egen vurdering av familiens økonomi.

SØR er Ungdatas mål på familiens sosioøkonomiske ressurser. Målet bygger på spørsmål om foreldrenes utdanningsnivå, antall bøker i hjemmet og familiens materielle ressurser, blant annet om familien har bil, om ungdommen har eget soverom, og hvor mange ganger familien har reist på ferie det siste året. Opplysningene kombineres til en samlet indeks der høyere verdi uttrykker høyere sosioøkonomiske ressurser.

I denne analysen er elevene delt i fem grupper med utgangspunkt i 20-, 40-, 60- og 80-persentilene i SØR-indeksen. Elever med samme verdi på indeksen er plassert i samme gruppe, og gruppene er derfor ikke like store. Inndelingen er laget for denne analysen og er ikke identisk med Ungdatas standardiserte SØR-grupper.

Gjentatt narkotikabruk er noe mer utbredt blant elever med lave sosioøkonomiske ressurser, men forskjellene er først og fremst knyttet til gruppen med lavest SØR. I gruppen med lavest SØR har 7,3 prosent gjentatt narkotikabruk, mot rundt 5 prosent blant elever i de tre høyeste SØR-gruppene.

Den sosiale gradienten er tydeligere for gjentatt bruk av minst to typer narkotika. Andelen er 3,2 prosent blant elever med lavest SØR, omtrent dobbelt så høy som i middels og høy SØR-gruppe og nær tre ganger så høy som blant elever med høyest SØR (1,2 prosent).

Gjentatt narkotikabruk er likevel ikke avgrenset til elever med lave sosioøkonomiske ressurser. Bruk forekommer på alle SØR-nivåer, og for gjentatt bruk av minst ett stoff er forskjellene mellom de fire øverste gruppene relativt små. Det er særlig gruppen med lavest SØR som skiller seg ut.

Tabell 23: Sosioøkonomiske ressurser

Sosioøkonomiske ressurser (SØR)	Gjentatt narkotikabruk	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Antall elever totalt
1 – Lavest SØR	7,3 %	3,2 %	3 567
2 – Lav SØR	5,7 %	2,1 %	3 802
3 – Middels SØR	5,3 %	1,6 %	3 659
4 – Høy SØR	4,9 %	1,7 %	4 061
5 – Høyest SØR	5,0 %	1,2 %	1 287

Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir oftere enn øvrige elever at familien har hatt dårlig råd. 13,9 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at familien har hatt dårlig råd hele tiden eller stort sett, mot 4,6 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 19,4 prosent.

Forskjellen er særlig tydelig for vedvarende økonomiske problemer. 7,8 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at familien har hatt dårlig råd hele tiden, mot 0,9 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 11,7 prosent.

Tabell 24: Familiens økonomi

Familiens økonomi	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Vi har hatt dårlig råd hele tida	7,8 %	11,7 %	0,9 %
Vi har stort sett hatt dårlig råd	6,1 %	7,7 %	3,8 %
Vi har verken hatt god råd eller dårlig råd	18,2 %	16,4 %	17,1 %
Vi har stort sett hatt god råd	29,8 %	29,3 %	35,8 %
Vi har hatt god råd hele tida	38,1 %	34,9 %	42,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

5.2 Bruk av alkohol

Tidlig alkoholdebut er langt vanligere blant elever med gjentatt narkotikabruk. Blant elever med gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff oppgir 15,8 prosent at de var under 13 år første gang de drakk seg beruset, mot 2,5 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to stoffer er andelen 29,5 prosent. Andelene er beregnet blant elever som har vært beruset.

Forskjellene er tydelige også når resten av aldersfordelingen ses under ett. 33,5 prosent av elevene med gjentatt bruk av minst ett stoff og 50,7 prosent av dem med gjentatt bruk av minst to stoffer var under 14 år første gang de drakk seg beruset, mot 8,5 prosent blant øvrige elever. Blant øvrige elever er det vanligst å oppgi første beruselse ved 15 eller 16 år, mens alkoholdebuten gjennomgående ligger tidligere blant elever med gjentatt narkotikabruk.

Tabell 25: Hvor gammel var du første gang du drakk så mye alkohol at du følte deg tydelig beruset?

Alder første gang beruset	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to stoffer	Øvrige elever
Under 13 år	15,8 %	29,5 %	2,5 %
13 år	17,7 %	21,2 %	6,0 %
14 år	27,8 %	23,0 %	17,2 %
15 år	21,9 %	15,1 %	31,0 %
16 år	13,6 %	7,6 %	27,2 %
17 år	1,7 %	1,8 %	11,4 %
18 år eller eldre	1,6 %	1,8 %	4,8 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Elever med gjentatt narkotikabruk drikker alkohol mye oftere enn øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst ett narkotisk stoff oppgir 50,8 prosent at de drikker alkohol hver uke, mot 16,1 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to stoffer er andelen enda høyere, 57,8 prosent.

Tabell 26: Hvor ofte drikker du alkohol?

Hvor ofte drikker du alkohol?	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to stoffer	Øvrige elever
Aldri	5,6 %	6,1 %	22,5 %
Har bare smakt noen få ganger	3,7 %	5,2 %	11,7 %
Av og til, men ikke så ofte som månedlig	16,5 %	12,5 %	23,2 %
Nokså jevnt 1–3 ganger i måneden	23,4 %	18,5 %	26,5 %
Hver uke	50,8 %	57,8 %	16,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

5.3 Problemadferd og lovbrudd

Elever med gjentatt narkotikabruk opplever langt sjeldnere enn øvrige elever at foreldrene har god oversikt over hvor de er og hvem de er sammen med i fritida. Blant elever med gjentatt narkotikabruk svarer 17,9 prosent at utsagnet passer ganske eller svært dårlig, mot 4,6 prosent blant øvrige elever. Andelen øker til 25,1 prosent blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika.

Tabell 27: Foreldrene mine vet hvor jeg er og hvem jeg er sammen med på fritiden, etter narkotikabruk

Foreldre vet hvor jeg er og hvem jeg er sammen med i fritida	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Passer svært dårlig	7,8 %	13,2 %	1,00 %
Passer ganske dårlig	10,1 %	11,9 %	3,7 %
Passer ganske godt	37,7 %	33,9 %	30,3 %
Passer svært godt	44,3 %	41,0 %	65,1 %
Totalt	100,0 %	100,00 %	100,0 %

13,1 prosent av elevene med gjentatt bruk av minst to typer narkotika svarer at utsagnet passer svært dårlig, mot 1,0 prosent blant øvrige elever. Samtidig svarer 64,9 prosent av øvrige elever at utsagnet passer svært godt, mot 44,3 prosent blant elever med gjentatt narkotikabruk og 41,0 prosent blant dem med gjentatt bruk av minst to typer.

Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir langt oftere at de selv plager, truer eller fryser ut andre unge. 51,3 prosent oppgir at de gjør dette i ulik grad, mot 19,5 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 62,0 prosent.

Forskjellene er særlig store for hyppig plaging, trusler eller utfrysing.

Tabell 28: Hvor ofte er du med på plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida, etter narkotikabruk

Hvor ofte er du med på plaging, trusler eller utfrysing av andre unge på skolen eller i fritida	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Aldri	48,7 %	38,0 %	80,5 %
Nesten aldri	24,0 %	19,9 %	15,0 %
Ja, omtrent hver 14. dag	3,4 %	5,3 %	0,7 %
Ja, omtrent én gang i uka	5,8 %	7,8 %	1,1 %
Ja, omtrent én gang i måneden	4,5 %	5,3 %	1,6 %
Ja, flere ganger i uka	13,7 %	23,7 %	1,3 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir langt oftere enn øvrige elever at de har vært involvert i slåsskamp og ulike regel- og lovbrudd og forskjellene er tydelige for alle handlingene. Blant elever med gjentatt narkotikabruk har 52 prosent vært i slåsskamp, 43 prosent tatt varer uten å betale og 33 prosent ødelagt ting med vilje minst én gang. Blant øvrige elever er de tilsvarende andelenene henholdsvis 12, 11 og 6 prosent. Å lure seg fra å betale er vanligere i alle elevgruppene, men også her er andelen høyere blant elever med gjentatt narkotikabruk.

Tabell 29: Utvalgte handlinger, utført minst en gang, etter narkotikabruk

Handling utført minst en gang	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Tatt med deg varer fra butikk uten å betale	43,1 %	51,6 %	10,9 %
Vært i slåsskamp	52,2 %	67,9 %	11,8 %
Lurt deg fra å betale på kino, idrettsstevner, buss, tog eller lignende	68,2 %	73,2 %	39,1 %
Med vilje ødelagt eller knust vindusruter, busseter, postkasser eller lignende	33,2 %	45,6 %	5,8 %

Forskjellene blir enda tydeligere når vi ser på handlinger som er utført seks ganger eller mer. Gjentatt slåssing, tyveri og skadeverk forekommer relativt sjelden blant øvrige elever, men betydelig oftere blant elever med gjentatt narkotikabruk.

Tabell 30: Utvalgte handlinger, utført seks ganger eller mer, etter narkotikabruk

Handling utført seks ganger eller mer	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Tatt med deg varer fra butikk uten å betale	20,0 %	31,1 %	1,9 %
Vært i slåsskamp	18,1 %	31,2 %	1,3 %
Lurt deg fra å betale på kino, idrettsstevner, buss, tog eller lignende	43,4 %	52,6 %	13,5 %
Med vilje ødelagt eller knust vindusruter, busseter, postkasser eller lignende	13,0 %	23,8 %	0,8 %

5.4 Utsatthet for vold, trusler og seksuelle krenkelser

5.4.1 Utsatt for vold

Elever med gjentatt narkotikabruk er langt oftere utsatt for vold, trusler og angrep enn øvrige elever. 42,8 prosent oppgir at de minst én gang har blitt slått, sparket eller truet, mot 13,7 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 52,7 prosent.

Forskjellene er enda større for mer alvorlige former for vold. 30,9 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk har blitt truet eller angrepet med en gjenstand eller et våpen, mot 4,7 prosent blant øvrige elever. Blant dem med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 46,5 prosent.

Også voldserfaringer i familien er betydelig vanligere blant elever med gjentatt narkotikabruk. Dette gjelder både å ha sett eller hørt vold mellom voksne i familien og selv å ha blitt slått av en voksen.

Tabell 31: Utsatt for eller vitne til ulike typer vold, minst en gang, etter narkotikabruk

Type utsatthet minst en gang	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Selv blitt slått, sparket eller truet	42,8 %	52,7 %	13,7 %
Selv blitt truet eller angrepet med gjenstand/våpen	30,9 %	46,5 %	4,7 %
Sett eller hørt vold mellom voksne i familien	16,5 %	26,8 %	3,3 %
Selv blitt slått av en voksen i familien	18,3 %	26,9 %	3,3 %

Elever med gjentatt narkotikabruk, og særlig elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika, oppgir langt oftere at de flere ganger har vært utsatt for vold, trusler eller angrep.

Dette er også tydelig for vold fra voksne i familien. Blant elever med gjentatt narkotikabruk oppgir 8,9 prosent at de har blitt slått av en voksen i familien seks ganger eller mer, mot 0,5 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 17,0 prosent. I begge gruppene med gjentatt narkotikabruk er

det flere som oppgir å ha blitt slått seks ganger eller mer enn som oppgir at det har skjedd én gang.

Tabell 32: Selv utsatt for vold fra voksen i familien, etter narkotikabruk og antall ganger

Vold fra voksen i familien	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ingen ganger	81,9 %	70,1 %	96,7 %
1 gang	5,4 %	7,9 %	1,8 %
2–5 ganger	3,7 %	5,0 %	1,0 %
6 ganger eller mer	8,9 %	17,0 %	0,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

5.4.2 Utsatt for seksuelle krenkelser

Elever med gjentatt narkotikabruk er langt oftere utsatt for seksuelle krenkelser. 25,8 prosent oppgir at de minst én gang har blitt presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger, mot 6,7 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 35,9 prosent.

11,0 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at dette har skjedd seks ganger eller mer, og blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder det 20,2 prosent. Tilsvarende andel blant øvrige elever er 0,5 prosent.

Tabell 33: Presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger, etter narkotikabruk

Blitt presset eller tvunget til samleie eller andre seksuelle handlinger	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ingen ganger	74,2 %	64,1 %	93,3 %
1 gang	9,8 %	9,6 %	4,7 %
2–5 ganger	5,0 %	6,1 %	1,5 %
6 ganger eller mer	11,0 %	20,2 %	0,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Også uønsket seksuell beføling er langt vanligere blant elever med gjentatt narkotikabruk. 36,3 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at noen minst én gang har befølt dem på en seksuell måte mot deres vilje, mot 14,5 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 44,3 prosent.

Det er også vanligere for elever med gjentatt narkotikabruk å oppleve slike krenkelser ofte. 13,0 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at dette har skjedd seks

ganger eller mer, mot 1,6 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 21,5 prosent.

Tabell 34: Befølt på en seksuell måte mot deres vilje, etter narkotikabruk

Befølt på en seksuell måte mot deres vilje	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ingen ganger	63,7 %	55,7 %	85,5 %
1 gang	12,9 %	13,6 %	8,9 %
2–5 ganger	10,3 %	9,2 %	4,1 %
6 ganger eller mer	13,0 %	21,5 %	1,6 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

5.5 Skoletilknytning, skulking og forventning om å fullføre videregående

Elever med gjentatt narkotikabruk har gjennomgående en svakere tilknytning til skolen og negative skoleerfaringer er klart vanligere i denne gruppen enn blant øvrige elever. 24,5 prosent er litt eller helt uenige i at de trives på skolen, mot 11,7 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 29,5 prosent.

Tabell 35: Jeg trives på skolen, etter narkotikabruk

Jeg trives på skolen	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Helt enig	40,3 %	38,2 %	50,3 %
Litt enig	35,1 %	32,3 %	38,0 %
Litt uenig	12,9 %	12,0 %	8,6 %
Helt uenig	11,6 %	17,5 %	3,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir oftere svakere relasjoner til lærerne. 32,8 prosent av disse elevene er litt eller helt uenige i at lærerne bryr seg om dem, mot 19,3 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 39,2 prosent. Samtidig opplever et flertall også blant elever med gjentatt narkotikabruk både at de trives på skolen og at lærerne bryr seg om dem.

Tabell 36: Lærerne bryr seg om meg, etter narkotikabruk

Lærerne bryr seg om meg	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Helt enig	25,7 %	25,6 %	30,6 %
Litt enig	41,5 %	35,2 %	50,0 %
Litt uenig	19,0 %	18,8 %	15,4 %
Helt uenig	13,7 %	20,4 %	3,9 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

83,2 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at de har skulket skolen minst én gang, mot 50,8 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 82,7 prosent.

Tabell 37: Skulket skolen, etter narkotikabruk

Skulket skolen	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ingen ganger	16,8 %	17,3 %	49,2 %
1 gang	10,1 %	4,6 %	16,6 %
2–5 ganger	23,5 %	17,3 %	21,1 %
6–10 ganger	13,6 %	14,9 %	6,5 %
11 ganger eller mer	36,0 %	45,8 %	6,6 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Den største forskjellen gjelder hyppig skulking, og da særlig blant elever med gjentatt bruk av narkotika. 36,0 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk har skulket 11 ganger eller mer, mot 6,6 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 45,8 prosent.

Tabell 38: Tror du at du vil fullføre videregående skole, etter narkotikabruk

Vil komme til å fullføre videregående skole?	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ja	81,0 %	72,0 %	95,0 %
Nei	7,6 %	13,8 %	0,7 %
Vet ikke	11,4 %	14,1 %	4,3 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Elever med gjentatt narkotikabruk er betydelig mindre sikre på at de vil fullføre videregående skole enn øvrige elever. 7,6 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk tror ikke de vil fullføre videregående, mot 0,7 prosent blant øvrige elever. I gruppen med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 13,8 prosent. I tillegg svarer en høyere andel at de ikke vet.

5.6 Psykisk helse

Følelse av håpløshet med tanke på framtida er vanligere blant elever med gjentatt narkotikabruk. 44,3 prosent oppgir at de er ganske eller veldig mye plaget av håpløshet, mot 29,7 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika gjelder dette 49,1 prosent. Forskjellen er særlig tydelig for sterk håpløshet. 22,7 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk oppgir at de er veldig mye plaget, mot 9,8 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 30,9 prosent.

Tabell 39: Grad av plager – håpløshet med tanke på framtida, etter narkotikabruk

Grad av plager – håpløshet med tanke på framtida	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ikke plaget i det hele tatt	28,0 %	28,0 %	35,9 %
Litt plaget	27,7 %	22,8 %	34,4 %
Ganske mye plaget	21,6 %	18,2 %	19,9 %
Veldig mye plaget	22,7 %	30,9 %	9,8 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

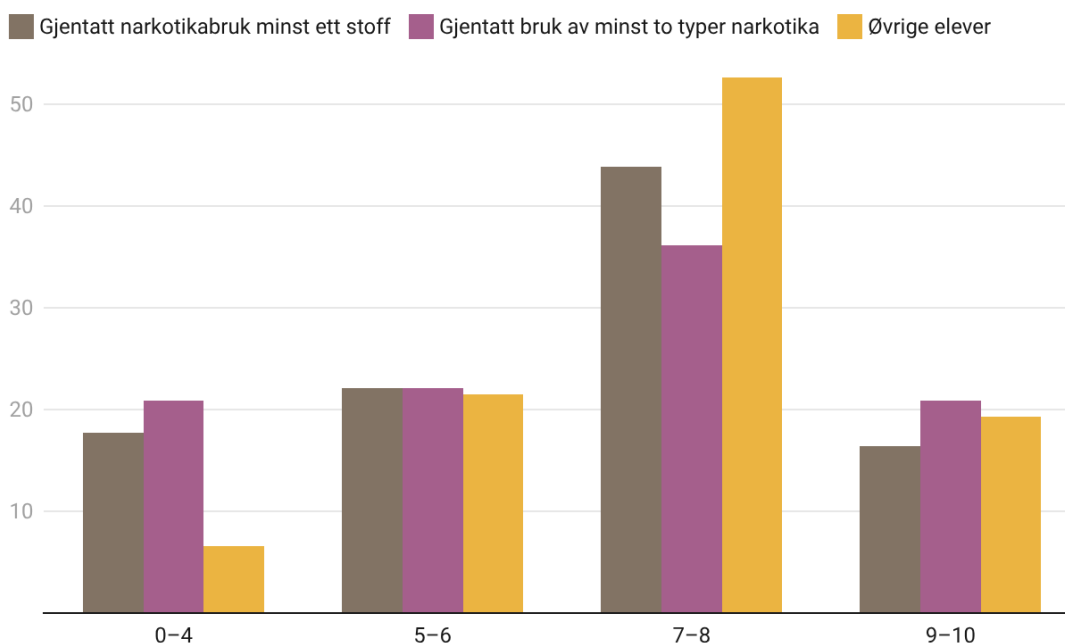
Svært lav livstilfredshet er også vanligere blant elever med gjentatt narkotikabruk. 17,7 prosent vurderer livstilfredsheten til 0–4 på en skala fra 0 til 10, mot 6,6 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 20,9 prosent.

Den detaljerte fordelingen viser samtidig at forskjellene først og fremst finnes i den nedre delen av skalaen. I midten og den øvre delen er forskjellene mindre, og også blant elever med gjentatt narkotikabruk plasserer flertallet seg relativt høyt på livstilfredshetsskalaen. Det er dermed først og fremst den større andelen med svært lav livstilfredshet som skiller gruppene.

Figur 1: Livstilfredshet, etter narkotikabruk

Livstilfredshet, etter narkotikabruk

På en skala fra 1 til 10 - hvor tilfreds er du med livet ditt nå for tiden?

Grafikk: Seksjon for Analyse, AFK • Kilde: Ungdata • Laget med Datawrapper

Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir også oftere at de er plaget av å føle seg ulykkelige, triste eller deprimerte. 38,3 prosent er ganske eller veldig mye plaget, mot 25,2 prosent blant øvrige elever. Blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika er andelen 44,3 prosent. Også her er forskjellen størst blant dem som oppgir de sterkeste plagene: 20,0 prosent av elevene med gjentatt narkotikabruk og 27,5 prosent av dem med gjentatt bruk av minst to typer er veldig mye plaget, mot 7,5 prosent blant øvrige elever.

Tabell 40: Grad av plager - Følt seg ulykkelig, trist eller deprimert, etter narkotikabruk

Grad av plager - Følt seg ulykkelig, trist eller deprimert	Gjentatt narkotikabruk	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
Ikke plaget i det hele tatt	29,8 %	27,8 %	36,1 %
Litt plaget	31,9 %	27,8 %	38,6 %
Ganske mye plaget	18,3 %	16,8 %	17,7 %
Veldig mye plaget	20,0 %	27,5 %	7,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Psykiske plager og svært lav livstilfredshet er altså mer utbredt blant elever med gjentatt narkotikabruk, særlig blant dem med gjentatt bruk av minst to typer narkotika. Samtidig gjelder dette ikke flertallet.

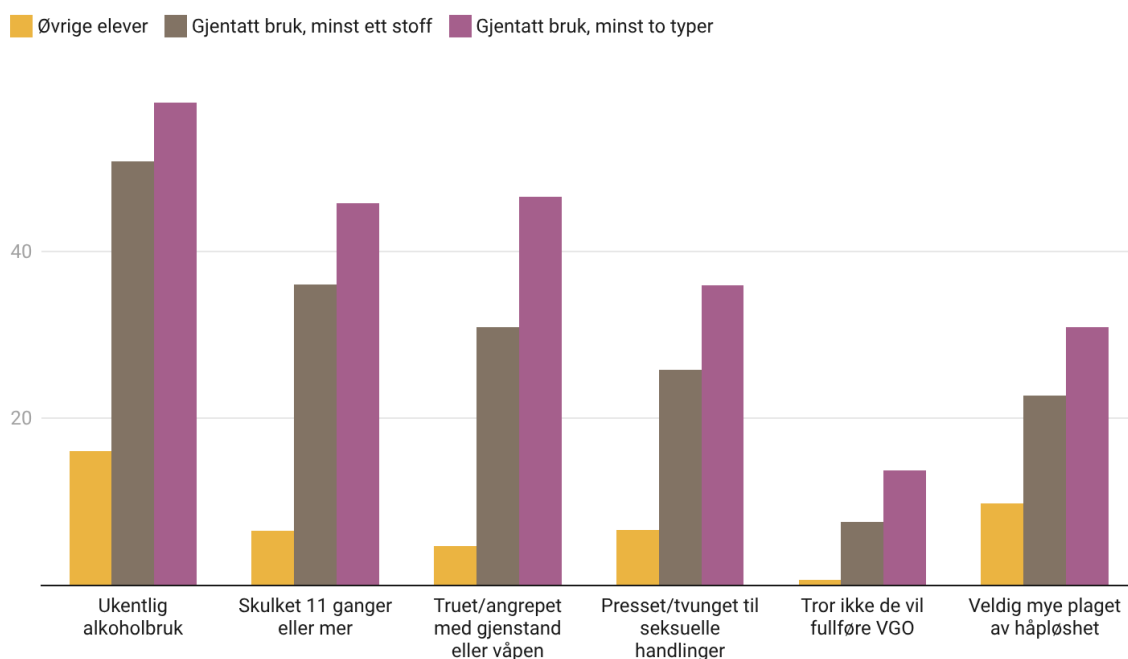
5.7 Hovedfunn

Gjentatt narkotikabruk opptrer ofte sammen med andre utfordringer. Elever med gjentatt narkotikabruk skiller seg gjennomgående fra øvrige elever på områdene som er undersøkt, og forskjellene er størst blant elever med gjentatt bruk av minst to typer narkotika.

- Gjentatt narkotikabruk forekommer på alle sosioøkonomiske nivåer, men er noe mer utbredt blant elever med de laveste sosioøkonomiske ressursene. Elever med gjentatt narkotikabruk oppgir også oftere at familien har hatt dårlig råd.
- Alkoholbruken starter tidligere og er langt hyppigere blant elever med gjentatt narkotikabruk.
- Problemadferd og lovbrudd er betydelig vanligere, særlig når det gjelder handlinger som skjer gjentatte ganger.
- Elever med gjentatt narkotikabruk er langt oftere utsatt for vold, alvorlige trusler og seksuelle krenkelser. Forskjellene er særlig store for gjentatt utsatthet.
- Skoletilknytningen er svakere, og omfattende skulking skiller seg tydelig ut. Samtidig forventer et stort flertall også i denne gruppen å fullføre videregående.
- Psykiske plager og svært lav livstilfredshet er vanligere, men gjelder ikke flertallet av elevene med gjentatt narkotikabruk.

Figur 2: Utvalgte erfaringer og utfordringer, etter narkotikabruk

Andel elever med utvalgte erfaringer og utfordringer, etter narkotikabruk.

Grafikk: Seksjon for Analyse, AFK • Kilde: Ungdata • Laget med Datawrapper

6 Avslutning og konklusjon

Kriminalitet, rusmiddelbruk og andre utfordringer er svært ulikt fordelt blant ungdom i Akershus. Det store flertallet av barn og unge blir ikke registrert for kriminalitet, og de fleste elever i videregående opplæring rapporterer heller ikke gjentatt narkotikabruk eller alvorlig problemadferd. Samtidig finnes det mindre grupper av ungdom som har betydelig større utfordringer.

Registerdata og Ungdata belyser ulike deler av dette bildet. Den registrerte kriminaliteten omfatter en liten andel av ungdomsbefolkningen, mens Ungdata viser at erfaringer med rusmidler, regel- og lovbrudd, vold og andre krenkelser er mer utbredt. Samtidig viser Ungdata at det er viktig å skille mellom utprøving eller enkelthendelser og mer gjentatte handlinger og erfaringer.

Et sentralt funn i analysene er at utfordringene i betydelig grad overlapper. Elever med gjentatt narkotikabruk skiller seg fra øvrige elever på en rekke områder. De har oftere

tidlig og hyppig alkoholbruk, omfattende skulk og annen problemadferd, og de er langt oftere utsatt for vold, alvorlige trusler og seksuelle krenkelser. De rapporterer også oftere psykiske plager og svært lav livstilfredshet. Forskjellene er gjennomgående størst blant elever med gjentatt bruk av flere typer narkotika.

Samtidig gir analysene ikke grunnlag for å beskrive elever med gjentatt narkotikabruk som én ensartet gruppe. Gjentatt bruk forekommer på alle sosioøkonomiske nivåer, og flertallet rapporterer ikke sterke psykiske plager eller svært lav livstilfredshet. Analysene kan heller ikke fastslå hva som er årsak og virkning.

Resultatene peker likevel mot betydningen av å se rusmiddelbruk i sammenheng med ungdommenes samlede livssituasjon. Når gjentatt narkotikabruk opptre sammen med omfattende skulk, problemadferd, vold og andre krenkelser, tidlig alkoholbruk eller psykiske belastninger, kan det være uttrykk for et bredere utfordringsbilde. Forebygging og oppfølging bør derfor ikke bare rette seg mot enkeltstående handlinger eller rusmidler, men også mot ungdom som har flere samtidige utfordringer.

Skolen er en særlig viktig arena i denne sammenhengen. Analysene omfatter elever i videregående opplæring, og viser at mange av ungdommene med gjentatt narkotikabruk fortsatt har en tilknytning til skolen og forventer å fullføre videregående, samtidig som omfattende skulk og svakere skoletilknytning er langt vanligere enn blant øvrige elever. Fylkeskommunen møter dermed mange av ungdommene analysen gjelder gjennom den videregående skolen.

For videregående opplæring betyr dette at rusmiddelbruk, fravær, skolemiljø og andre utfordringer bør ses i sammenheng. Bredden i utfordringene tilsier også behov for samarbeid mellom fylkeskommunen, kommunene og andre tjenester rundt ungdommene.

7 Vedlegg

Livstilfredshet	Gjentatt narkotikabruk minst ett stoff	Gjentatt bruk av minst to typer narkotika	Øvrige elever
0–4	17,7 %	20,9 %	6,6 %
5–6	22,1 %	22,1 %	21,5 %
7–8	43,8 %	36,1 %	52,6 %
9–10	16,4 %	20,9 %	19,3 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Merk: «Øvrige elever» er hentet fra analysen av gjentatt narkotikabruk av minst ett stoff.

8 Kilder

Akershus fylkeskommune (2026): «Registrert kriminalitet blant barn og unge i Akershus». Analysenotat 2/2026.

Frøyland, L.R., Lid, S., Schwencke, E.O. & Stefansen, K. (2023). *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2023*. NOVA Rapport 11/23. NOVA, OsloMet. Se særlig kapittel 9 / delen «Rus, vold og problemadferd».

Hestevik, C.H., Borge, T.C., Nøkleby, H. & Johansen, T.B. (2026). *Oppvekstvilkår og kriminalitet blant barn og unge: En paraplyoversikt over risiko- og beskyttelsesfaktorer*. Folkehelseinstituttet.